

Trekktidene ved Børsesjø

Børsesjø er et av de aller viktigste rasteområdene for trekkfugl i Telemark. Både selve den næringsrike innsjøen og jordbruksområdene rundt er raste- og beiteområde for tusenvis av fugler hver vår og høst.

Våren

Når isen begynner å gå opp samles stadig større mengder av ender og vannfugler i råka. Vipa kan sees sittende på iskanten allerede i februar. Troster, finker, gjess og svaner inntar jordene ettersom snøen smelter. Ved vårflokk kan også deler av jordene stå under vann, og her samles massevis av ender og vadefugler. Kortnebbgås kommer flygende i tusentall i april, de fleste på direkte trekk nordover. De sist ankomne trekkfuglene er insektspisere (feks svaler, sangere og gjøk) som overvintrer i Afrika.

Høsten

Sommeren er en rolig tid ved sjøen, men allerede i august samles store flokker av stær og låvesvale som forberedelse til å dra sørover igjen. Mange insektspisere som skal til Afrika, f eks gulerle, reiser av gårde i slutten av august. Utover i september får de "fastboende", hekkende endene forsterkninger av stadig flere trekkgjester. Mengdene med trekkende småfugler er på topp omkring månedsskiftet september/oktober. En god del ender og andre vannfugler kan holde seg i området inntil isen legger seg.

FUGLENE I BØRSESJØ

Småillustrasjonene er plassert i det miljøet de forskjellige artene oftest sees i.

Fiskeørn
Den rovfuglen man oftest ser her. "Stiller" i luften og speider etter fisk, og stuper etter byttet med et plask! Hekker i åsene rundt sjøen.

24

24

Kortnebbgås
I april kan store flokker sees trekke nordover i luftrommet over sjøen, på vei til hekkelassene på Svalbard. Av og til slår noen seg ned på sjøen for å hvile.

22

22

Fiskemåke
Flere måkearter raster sommerstid midt ute på vannet. Fiskemåke er blant de mest tallrike. Dette er en av de minste måkeartene.

7

Rørsanger
Er vanskelig å få øye på, men har en vedvarende, skurrende sang full av gjentakelser. Sommergjest som opptrer i området fra mai til september.

10

Gulspurv
En av de vanligste hekkearterne i krattet rundt sjøen. Synger med en fast liten strofe – det høres ut som den teller til syv!

20

Toppand
Denne anda kan sees i store antall på vår- og høsttrekket (april og oktober). Dykker etter småkryp og småfisk.

3

Sothøne
Ser ut som en and, men er det ikke. Mangler svømmehud mellom tærne. Hekker fåtallig. Høres ofte; har mange slags skarpe lyder. Dykker etter smådyr og vannplanter.

6

Knoppsvane
Av svanene er denne oftest å se. Hekker med noen få par, men flere kan sees vår og høst.

1

Sangsvane
Sees mest i mars-april og på høsten fram til is og snø gjør forholdene vanskelige. Flokker beiter ofte på jorder og enger nedover i Gjerpensdalen.

18

Kanadagås
Sees i området hele året så lenge det er snøfrie jorder. Flokker kan bite på jordene nedover i Gjerpensdalen, men sees også ute på sjøen.

19

Krikkand
Denne lille anda sees mest under trekket, og er en av flere andefugler som bruker den blå borden flittig til næringsøk.

13

Gulerle
Slekting av linerle som hekker i fuktige, lavvokste grasområder slik som beita fukteng. Har gått sterkt tilbake i antall. Sees i området fra mai til september.

15

Vipe
Et av de første vartegnene i jordbruksområdene våre. Den hekker mest tallrikt i fuktige beitemarker og på jorder. Høres like ofte som den sees

16

Tornsanger
Sommergjest som hekker i krattet rundt sjøen. Vanskelig å få øye på, men har en kort og karakteristisk sangstrofe.

21

Sivspurv
Liten sangfugl som hekker vanlig ute i takrørskogen. Sitter ofte i toppen av stråene og synger en kort strofe. Kommer tilbake på trekket i mars, og reiser i oktober.

9

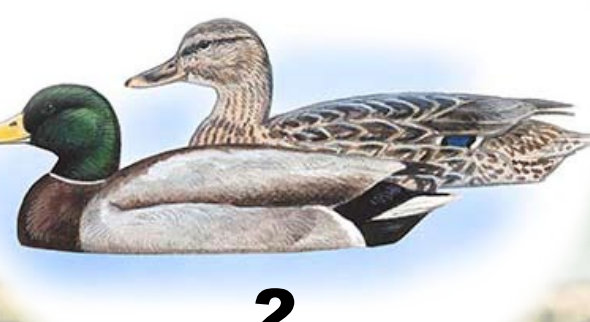
Vannrikse
En art som nesten aldri sees, men som høres godt – har en grisehyllikende lyd! Hekker ved sjøen, men kan høres nesten hele året.

8

Laksand
Fiskespisende, litt større andeart som opptrer ganske fåtallig i trekktidene.

5

Stokkand
Sommerstid den vanligste anda. Hekker med flere par. Større antall i trekktidene i mars-april og september-oktober. Stokkanda dykker ikke, men "tipper rundt" for å finne plantekost under vann.

2

Kvinand
Denne dykkanda opptrer på samme måte som toppand, men hekker også i nærområdet til Børsesjø slik at ungekull kan sees på ettersommeren.

4

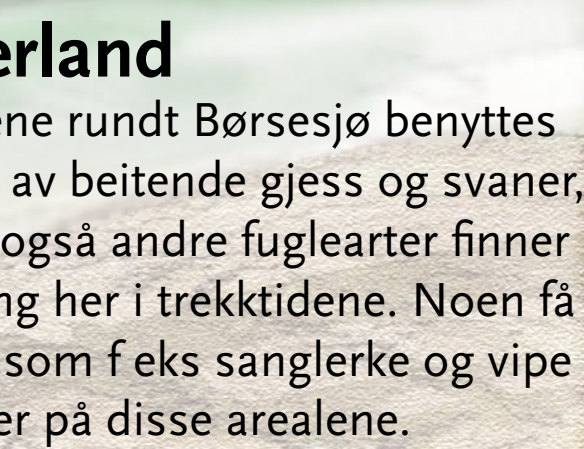
Gråhegre
Hekker ikke ved sjøen, men sees i små antall jaktende etter fisk i vannkanten.

11

Skogsnipe
En av flere vadefugler som bruker den blå borden som matfat under trekket.

12

Åkerland
Jordene rundt Børsesjø benyttes mest av beitende gjess og svaner, men også andre fuglearter finner næring her i trekktidene. Noen få arter som f eks sanglerke og vipe hekker på disse arealene.

Luftrom over sjøen

Noen fuglearter sees stort sett bare flygende over sjøen, på trekk, eller på jakt etter ulike slags føde som fisk eller insekter.

25

Låvesvale
Svalene flyr lavt over vannflata i sin jakt på insekter. I august kan flokker på opptil 2000 individer overnatte ute i takrørskogene.

25

Makrellterne
Noen få par hekker i nærheten av Skien sentrum og bruker Børsesjø som fiskeplass. Sees fra mai til august.

23

Kanadagås
Sees i området hele året så lenge det er snøfrie jorder. Flokker kan bite på jordene nedover i Gjerpensdalen, men sees også ute på sjøen.

19

Krikkand
Denne lille anda sees mest under trekket, og er en av flere andefugler som bruker den blå borden flittig til næringsøk.

13

Gulerle
Slekting av linerle som hekker i fuktige, lavvokste grasområder slik som beita fukteng. Har gått sterkt tilbake i antall. Sees i området fra mai til september.

15

Vipe
Et av de første vartegnene i jordbruksområdene våre. Den hekker mest tallrikt i fuktige beitemarker og på jorder. Høres like ofte som den sees

16

Vannflate

Åpne vannflater utgjør det største arealet av naturreservatet, men mye av dette er dekket av nøkkeroser og andre flyteplanter sommerstid. Store mengder ender og andre vannfugler sees ute på vannet, særlig i trekktidene.

Takrørskog

På fuktig mark og litt ut i vannet danner takrør tette, ugjenomtrengelige skoger, dersom områdene ikke beites eller slås. Flere fuglearter finner mat i takrørskogene i trekktidene, men bare få arter hekker her.

Busker/kratt

En lang rekke arter av småfugler holder til i busker, kratt og skog rundt Børsesjø. De fleste av disse er lettere å høre enn å se. En del arealer som tidligere var åpne slåtteeenger og beitemarker rundt Børsesjø er nå gjengrodd med busker og trær, og her vil det med tiden kunne utvikle seg skog.

"Blå bord"

Dersom den slake overgangen mellom land og vann beites av storfe dannes en "blå bord" – en brem med vann mellom land og utenforliggende takrør- og sivskoger. Her er det svært høy produksjon av småkryp og annen mat for en lang rekke fuglearter.

Beita fukteng

Fuktige enger som beites med storfe er levested for flere fuglearter. Mange av disse artene har forsvunnet fra området, eller gått tilbake i antall. Gulerle er i faresonen for å bli den neste som blir borte fra Børsesjø som hekkfugl.